

УДК 657.474.57: 657.47

Остапенко Т. М.

к. е. н., доцент

доцент кафедри бухгалтерського обліку

Полтавська державна аграрна академія

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПРЯМИХ ТА НЕПРЯМИХ ВИТРАТ ДЛЯ ЦІЛЕЙ КАЛЬКУЛЮВАННЯ

Систематизовано трактування категорій «прямі витрати», «непрямі витрати». Сформовані загальні ознаки трактування прямих та непрямих витрат, що забезпечило розробку авторського їх розуміння. Запропоновано розподіляти непрямі витрати на дійсно непрямі та умовно непрямі (з урахуванням потреб калькулювання). Обґрунтовано потребу встановлення дійсної вартості виробленої та реалізованої продукції (робіт, послуг) через обрахунок виробничої та повної собівартості. Запропоновано розширити склад непрямих витрат та обґрунтована їх необхідність накопичення за автономними групами. Розроблено авторську модель формування та розподілу непрямих витрат (виробничих та позавиробничих) в сільськогосподарських підприємствах.

Ключові слова: прямі витрати, непрямі витрати, калькулювання, собівартість, розподіл.

Постановка проблеми. Собівартість продукції є одним із найважливіших показників діяльності підприємства, що втілює усі витрати підприємства, пов'язані з виробництвом і реалізацією. Вона вміщує, окрім прямих витрат, численні непрямі витрати. Склад цих витрат зумовлений обраною методикою, що використовується підприємством для узагальнення інформації про витрати підприємства та собівартість продукції. Традиційно, сільськогосподарські підприємства оцінювали вироблену продукцію за виробничою собівартістю, яка була переважаючою в Україні. З введенням в дію оцінки продукції рослинництва, тваринництва (при її первісному визнанні) за справедливою вартістю, яка ґрунтується на цінах активного

ринку, відбулось порушення даної методики, що призвело до недотримання принципу історичної (фактичної) собівартості, ігнорування загальноприйнятих підходів до визначення вартості готової продукції. Дана оцінка стала суперечити механізму ціноутворення.

Також, зазначені вище зміни в оцінці призвели до безпідставного завищення розміру прибутків та зростання рентабельності. Звичайно, на практиці можуть застосовуватись різні методи оцінки продукції, але, все ж, вони повинні забезпечувати визначення вартості продукції, і, як наслідок, визначення ефективності здійснених агротехнічних, технологічних, організаційних і економічних заходів, для обґрунтування цінової політики підприємства. Тому, в основі нашого дослідження лежатиме не переконання, а обґрунтування потреби калькулювання собівартості продукції в сільському господарстві та розширення складу такого її елементу, як непрямі витрати (виробничі та позавиробничі), які поряд з виробничими прямими та непрямими витратами повинні відшкодовуватись за наслідками збуту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковій літературі теоретичні та практичні аспекти питань калькулювання досліджували такі вітчизняні вчені, як Г. Г. Осадча, І. М. Власенко, Т. М. Кондрашова, Г. В. Коршуневська, Б. С. Гузар, Н. І. Загребельна, Л. Л. Головка, Г. Ю. Аніщенко, О. О. Довжик, А. М. Собченко та інші. Проаналізувавши літературні джерела, можемо констатувати, що при калькулюванні важливе значення має науково обґрунтований поділ витрат на прямі та непрямі, який впливає на величину собівартості. Проте, з огляду на специфіку і сучасні умови діяльності сільськогосподарських підприємств, питання організації калькулювання собівартості потребує додаткового дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є узагальнення бачення прямих та непрямих витрат в нормативно-правових актах та економічній літературі, з метою авторської їх ідентифікації, розширення складу непрямих витрат сільськогосподарських підприємств та

обґрунтування необхідності визначення собівартості продукції (з урахуванням потреб калькулювання).

Основний матеріал. З метою визначення собівартості продукції важливо здійснити аналіз тлумачень категорій «прямі витрати» та «непрямі витрати». Нормативне визначення поняття «прямі витрати» міститься у П(С)БО 16 «Витрати»: «прямі витрати – витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом» (згідно п. 4) [14].

Згідно п. 2.8 Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132 [10] прямими вважаються витрати, які можна віднести безпосередньо на відповідний об'єкт витрат або які розподіляються між об'єктами витрат пропорційно до бази, з якою ці витрати знаходяться в близькій залежності. Виходить, що пунктом 2.8 Рекомендацій № 132 передбачено розподіл прямих витрат, що, на нашу думку, говорить про неможливість точного виокремлення прямих і непрямих витрат, та існування деякої умовності їх класифікації. Як на нас, зазначене робить ці витрати аналогічними.

У зв'язку з виявленим, в Рекомендаціях № 132 пропонуємо, по-перше, усунути ту частину визначення категорії «прямі витрати», яка формує єдність здійсненої класифікації витрат. Адже, правильне трактування економічного змісту прямих та непрямих витрат має принципове значення при визначенні номенклатури витрат, які включаються до собівартості. По-друге, пропонуємо виключити зі складу прямих виробничих витрат частину «непрямих витрат»: витрати на утримання меліоративних споруд, витрати на зрошення та осушення земель, які підлягають розподіленню, витрати на догляд за полезахисними лісовими смугами, витрати на поліпшення луків і пасовищ, витрати на видобування і використання торфу, витрати на вапнування та гіпсування ґрунтів, оскільки вони підлягають розподілу.

Положення пункту 2.21 Рекомендацій № 132 [10] передбачають для сільськогосподарських підприємств до непрямих витрат відносити виключно загальновиробничі витрати, які розподіляються між основними галузями за об'єктами витрат. Але, якщо врахувати, що непрямі витрати діляться не лише на виробничі, а й на невиробничі, то логічно здійснити їх групування за принципом забезпечення розрахунку собівартості реалізованої продукції.

Зауважимо, що визначення категорії «непрямі витрати» не наведено в жодному нормативно-інструктивному документі, що дає нам підстави здійснити їх тлумачення як протилежної прямим витратам: непрямі витрати – це витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.

З наведених визначень доходимо висновку, що розрізняти прямі та непрямі витрати все ж слід за можливістю або неможливістю їх віднесення (простеження) безпосередньо на відповідний об'єкт витрат чи галузі (прямо чи способом розподілу).

Дослідивши наукові публікації нами відмічено існування численних визначень категорій «прямі витрати» та «непрямі витрати», до яких науковці підходять по-різному (табл. 1).

Таблиця 1

Трактування категорій «прямі витрати» та «непрямі витрати» в економічній літературі

Автор 1	Трактування 2
А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило [17]	Прямі витрати – котрі безпосередньо пов'язані з виготовленням певного виду продукції і можуть бути прямо розраховані на даний вид продукції (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці. Непрямі витрати – які не можуть бути обчисленні безпосередньо для певного виду продукції, бо вони пов'язані не з виробництвом конкретних виробів, а з процесом виробництва цілому (загальновиробничі, витрати на утримання та експлуатацію обладнання, оплата праці управлінського персоналу тощо).
М. О. Катречко, К. Ю. Черевань [7]	Прямі витрати пов'язані з виробництвом окремих різновидів продукції і прямо відносяться на одиницю продукції. Непрямі витрати пов'язані з виробництвом різних виробів.

Н. В. Гришко [3]	Витрати за цільовим призначенням діляться на прямі і непрямі витрати. Прямі витрати можуть бути спостережені по кожній цільовій витраті, тому що вони прямим і єдиним способом можуть бути конкретно віднесені на продукт згідно з встановленою метою. Непрямі – не можуть безпосередньо доведені до кожної цільової витрати, тому що мають відношення одночасно до декількох напрямів використання. У зв'язку з чим, непрямі витрати відносяться до цільових за допомогою розподілу понесених витрат певного типу.
Н. М. Ткаченко [16]	Прямі витрати – безпосередньо пов'язані з виробництвом певного виду продукції; їх відносять безпосередньо на собівартість продукції (робіт, послуг). Непрямі витрати – пов'язані з виробництвом кількох видів продукції, тому у собівартість продукції прямо не можуть бути віднесені; непрямі витрати включаються у собівартість окремих видів продукції за певною ознакою, за допомогою спеціальних методів.
С. В. Стендер [15]	Прямими є витрати по виробництву конкретного виду продукції. Вони можуть бути віднесені на об'єкти калькуляції у момент їх здійснення або нарахування прямо на підставі даних первинних документів. Непрямі витрати пов'язані з випуском декількох видів продукції, наприклад, витрати по управлінню і обслуговуванню виробництва (накладні).
Л. В. Нападовська [11]	При віднесенні витрат до прямих чи непрямих слід враховувати залежність їх величини від обсягу виробництва продукції. При віднесенні витрат до непрямих необхідно здійснювати їх розподіл з попереднім визначенням баз розподілу.
А. М. Дідик, С. Б. Гнатів [4]	Прямі – це витрати, які можуть бути віднесені безпосередньо до певного об'єкта витрат економічно можливим шляхом. До прямих витрат належать витрати, пов'язані з виробництвом окремого виду продукції, які можуть бути безпосередньо включені до її собівартості. Непрямі – витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо до певного об'єкта витрат економічно можливим шляхом. До непрямих витрат належать витрати, пов'язані з виробництвом кількох видів продукції (загальновиробничі).
Н. О. Шевченко [18], Л. А. Панкратова, Д. І. Венжега [13]	Прямі витрати – це витрати, які можна безпосередньо (прямо) віднести на об'єкт витрат. Непрямі витрати – це витрати, які відносяться на об'єкт опосередковано (з використанням певної бази розподілу).

Назвати наведені визначення (табл. 1) вичерпними чи в повній мірі достатніми для розуміння не можна. Підставою цьому, на нашу думку, є ряд так званих неточностей, які допущені вченими при сутнісному трактуванні прямих та непрямих витрат:

1. Вживання в зазначених категоріях вислову «економічно можливим (доцільним) шляхом», що нашою думкою є думкою про існування можливості

застосування «конкретного критерію» розмежування витрат за об'єктами витрат (предметами або сегментами діяльності). Як на нас, цими суперечливими критеріями називається, більшою мірою, «конкретний (певний) вид продукції» та «декілька видів продукції». З огляду на зазначене, такі неточності суперечать в першу чергу конкретизації витрат, оскільки ці витрати (їх склад) не залежать від обсягу продукції. Застосування кількості продукції як способу перенесення витрат на об'єкти калькуляції можливе лише за умови виробництва продукції в ідентичному процесі та впродовж однакового часу. На практиці таке трапляється нечасто. Тому визначати конкретні показники як основу у тлумаченні категорії вважаємо недоцільним.

2. Вживання в зазначених категоріях спрямованості витрат на виробничу діяльність, що нашою думкою, що вони зумовлюється виключно процесом виробництва продукції (робіт, послуг). З чим важко погодитися, адже до них входять окремі види витрат, що стосуються різних напрямів діяльності підприємства, зокрема: транспортно-заготівельні витрати на придбання запасів; витрати на утримання складів для зберігання запасів; витрати на утримання допоміжних виробництв; витрати на захоронення екологічно небезпечних відходів; оплата послуг сторонніх організацій щодо приймання, зберігання та знищення екологічно небезпечних відходів та очищення стічних вод; інші види поточних витрат на збереження природи; загальногосподарські витрати тощо.

Тож, огляд нормативних носіїв та економічної літератури, їх критичне осмислення, дозволяють дати такі узагальнені визначення зазначених категорій:

1. Прямі витрати – це загальні витрати, які легко (прямо) відносяться на певний об'єкт витрат (методом прямого відстеження).

2. Непрямі витрати – це загальні витрати, які підлягають накопиченню та подальшому віднесенню на різні об'єкти витрат (методом причинно-

наслідкового розподілу або умовного розподілу) з метою визначення собівартості виробленої або реалізованої продукції. Розмір таких витрати в момент віднесення до певного об'єкту витрат безпосередньо залежить від бази розподілу (обсягу діяльності). Вони визнаються непрямими тільки тоді, коли немає реальної можливості віднести їх до прямих витрат.

Від правильного розподілу непрямих витрат залежить точність визначення собівартості різних видів виробів (продукції, робіт, послуг) за численними процесами. Тому, важливою передумовою розподілу непрямих витрат є впровадження належного порядку їх ведення (визнання).

Аналіз літературних джерел [2, 6, 8] показав, що більшість науковців розглядають склад непрямих витрат в такому розрізі: транспортно-заготівельні витрати (ТЗВ); адміністративні витрати, витрати на збут; загальновиробничі витрати (ЗВВ) рослинництва, тваринництва, допоміжних та підсобних (промислових) виробництв; витрати на утримання допоміжних виробництв; витрати на утримання приміщень для зберігання продукції; витрати машинно-тракторного парку.

Авторська модель формування та розподілу непрямих витрат в сільськогосподарських підприємствах наведена на рис. 1.

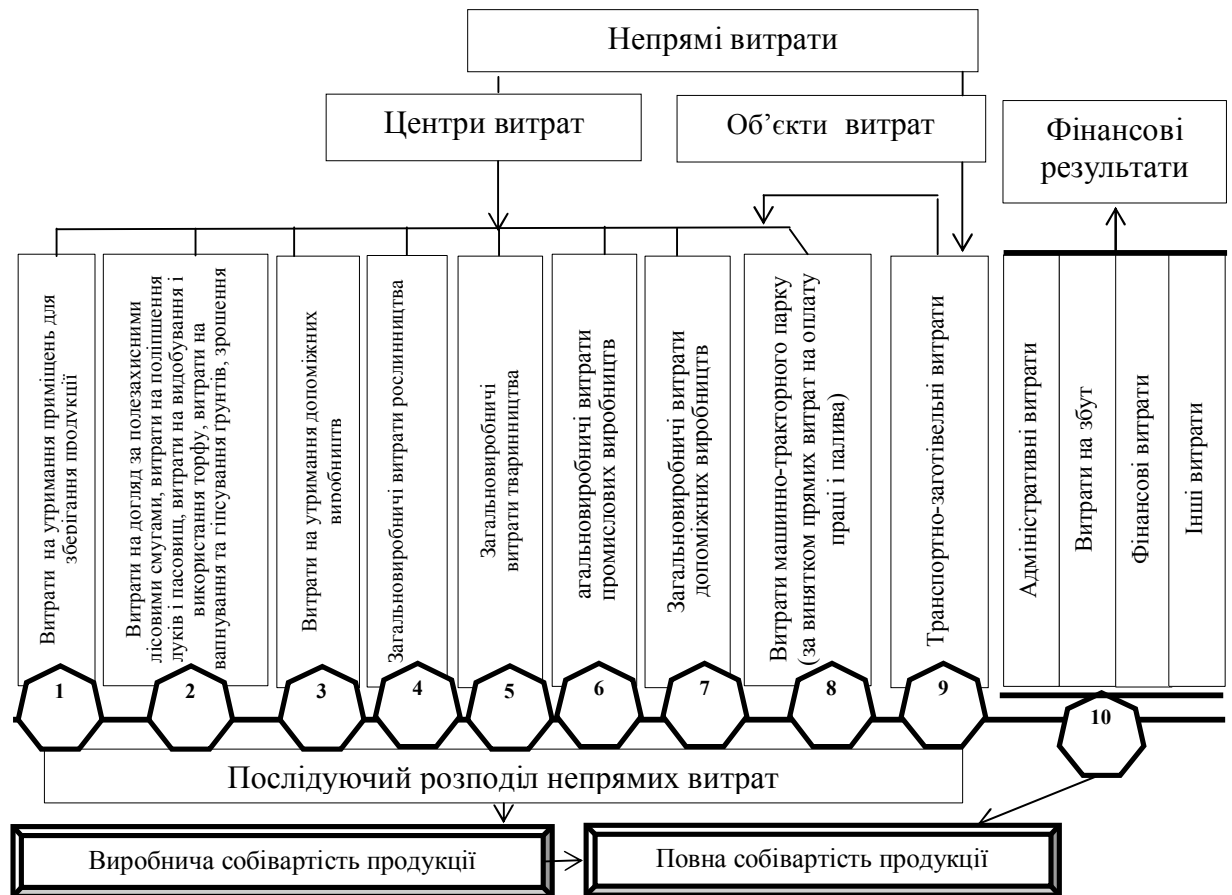
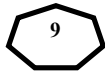

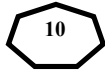
Рис. 1. Модель формування та розподілу непрямих витрат в сільськогосподарських підприємствах

Умовні позначення:

- 1 – розподіляються пропорційно кількості та тривалості зберігання продукції;
- 2 – розподіляються між культурами пропорційно обробленій площі земель;
- 3 – розподіляються пропорційно обсягу наданих послуг для окремих підрозділів;
- 4-6 – передбачено розподіляти пропорційно загальній сумі витрат, за винятком вартості насіння та посадкового матеріалу, кормів, сировини та матеріалів;
- 7 – передбачено розподіляти пропорційно нарахованій прямій оплаті праці працівників за кожним замовленням (об'єктом, що ремонтується);
- 8 – розподіляються пропорційно загальній сумі витрат на утримання різних одиниць техніки МТП; обсягу виконаних робіт (умовних еталонних гектарів); площі обробітку (фізичних гектарів); кількості або вартості фактично витраченого пального; тонно-кілометрам;

– передбачено розподіляти методом прямого віднесення чи середнього відсотка (пропорційно суми вартості запасів на початок місяця та запасів, що надійшли за звітний місяць);

– передбачено розподіляти за часткою виробничої собівартості кожного виду реалізованої продукції (робіт, послуг);

Джерело: розроблено автором з урахуванням [5; 10; 14].

Як бачимо (рис. 1), окремі витрати трансформуються в непрямі витрати за потребою їх розподілу та фактом калькулювання різних видів собівартості продукції (робіт, послуг) – виробничої та повної.

Належність транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ) до непрямих витрат підтверджується фактом їх споживання в різних сферах діяльності (виробничій та позавиробничій), а також положеннями Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів № 2 [9], за якими вони підлягають щомісячному розподілу між сумою залишку запасів станом на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули. Знову ж таки, якщо допустити, що підприємство придбає конкретний вид запасів з незначними транспортно-заготівельними витратами, то у такому випадку ці «непрямі витрати», у зв'язку з можливістю безпосереднього простеження до первісної вартості придбаних запасів, стають прямими витратами.

Належність адміністративних витрат та витрат на збут до непрямих витрат відслідковується у практичній діяльності промислових підприємств [1, 12], у яких цінова політика передбачає розрахунок повної собівартості реалізованої продукції.

У практичній діяльності сільськогосподарських підприємств належність адміністративних витрат, витрат на збут, фінансових витрат, інших операційних витрат до непрямих витрат пояснюється потребою калькулювання повної собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг). Це витрати, які підлягають розподілу пропорційно виробничої собівартості реалізованої продукції [5]. Тож, з урахуванням положень Інструкції до ф. №

50-сг [5], вважаємо, що перелік непрямих витрат в сільському господарстві можна розширити зазначеними вище витратами діяльності.

Вище наведене (рис. 1) також означає, що непрямі витрати можуть бути пов'язані з виробництвом продукції (робіт, послуг), управлінською діяльністю, збутовою, іншою звичайною діяльністю, та відображаються, з одного боку, у складі собівартості продукції, з іншого – частина з них підлягає віднесенню на фінансові результати. Якщо розцінювати їх виключно через віднесення (простеження) до різних видів собівартості (повної, виробничої), то можна переконливо говорити про те, що непрямі витрати бувають дійсно непрямыми (входять до виробничої собівартості непрямым шляхом) та умовно непрямыми (відносяться до повної собівартості шляхом розподілу). За таких обставин бачимо, що собівартість залежить від того, для яких цілей її розраховують – формування дійної вартості продукції чи її ціни.

Тож, з метою забезпечення керівництва підприємства деталізованою інформацією про дійсну вартість (собівартість) продукції сільськогосподарського виробництва та адекватної політики ціноутворення, пропонуємо розраховувати виробничу собівартість. Це дасть змогу аналізувати господарську діяльність, виявляти резерви економії, запобігати неефективному використанню господарських засобів та джерел їх утворення, прогнозувати розвиток підприємства. Разом з тим, необхідно розраховувати повну собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) – для відповіді на запитання: виробляти (виконувати, надавати) чи ні, продавати чи направляти за різним канали використання (використання в процесі основного виробництва, переробка на давальницьких умовах тощо). Розрахунок повної собівартості дозволить виявляти найбільш рентабельні види продукції (роботи, послуги) чи стадії різних технологічних процесів, пов'язаних з вирощуванням сільськогосподарських культур, насаджень, тварин.

Проведене дослідження вказує на необхідність організації накопичення непрямих витрат за автономними групами витрат «Непрямі (зальні) витрати

виробництва» та «Непрямі (зальні) витрати реалізації» за кожною структурною одиницею підприємства (ферма, бригада, цех, склад, підрозділ тощо). Витрати, у розрізі запропонованої номенклатури, доцільно нагромаджувати для легкості обрахунку виробничої (технологічної) собівартості та повної (загальної) собівартості, а також з метою визначення обсягу витрат, які пов'язані з цими процесами; контролю управління підрозділами (місцями виникнення витрат); обґрунтування потреби витрат чи сприяння їх обмеженню.

На наш погляд, організація запропонованої методики сприятиме одержанню точної і достовірної інформації про непрямі витрати за різними структурними одиницями підприємства та виступатиме дієвим резервом зниження собівартості, який забезпечить оперативність одержання інформації.

Висновки. У зв'язку з тим, що сільськогосподарські підприємства реалізують більшу частину своєї продукції, для визначення ефективності виробництва, контролю за витратами та формування ціни, пропонуємо способом калькулювання визначати собівартість продукції.

Загальновідомо, що в основі формування ціни закладено вимоги витратного механізму. Це означає, що розрахунок ціни на сільськогосподарську продукцію повинен базуватись на витратах, пов'язаних з її виробництвом, частина яких вміщується у реалізованій продукції з додаванням адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних та фінансових витрат. У такий спосіб сформована повна собівартість реалізованої продукції та націнка забезпечать підприємство інформацією про «бажаний прибуток».

Знання класичної формули розрахунку повної собівартості продукції (робіт, послуг), яка зорієнтована на встановлення продажу (ціни), що має відшкодувати витрати діяльності підприємства (виробничі та реалізаційні), – дало можливість сформувати авторську схему класифікації непрямих

витрат для цілей їх перенесення на сільськогосподарську продукцію.

Перспективою подальших досліджень можна розглядати розширення можливості калькулювання з допомогою автоматизованого модуля «Контролінг витрат», який агрегує непрямі витрати, а потім розподіляє їх на основі різних заздалегідь обраних ключів.

Список використаної літератури

1. Безверхий К. В. Класифікація непрямих витрат у системі управлінського обліку / К. В. Безверхий // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2009. – № 4. – С.190–197. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vknteu/2009_4/14.pdf
2. Борович О. В. Удосконалення аналітичного обліку непрямих витрат сільськогосподарських підприємств / О. В. Борович // Всеукраїнський науково-виробничий журнал: Інноваційна економіка. – 2010. – С.110–114. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2010_2/110.pdf.
3. Гришко Н. В. Сучасні концепції управління витратами промислових підприємств / Н. В. Гришко. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.lukyanenko.at.ua/_ld/2/208_.pdf.
4. Дідик А. М. Класифікація витрат для цілей управлінського та бухгалтерського обліків / А. М. Дідик, С. Б. Гнатів // Логістика. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Львів : Видавництво НУ «ЛП», 2007. – № 594. – С. 219–228.
5. Інструкції щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 50-сг «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств» / Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1303-07>.

6. Іщенко Я. П. Непрямі витрати на підприємствах АПК: методи обліку та порядок розподілу / Я. П. Іщенко // Облік і фінанси АПК. – 2005. – № 3 – С. 24–31. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/32/35/>

7. Катречко М. О. Багатокритеріальна класифікація витрат за принципом «різні витрати для різних цілей» / М. О. Катречко, К. Ю. Черевань // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2009. – № 2(7). [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuiv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2009_2/index.html

8. Когут У. І. Критерії класифікації витрат підприємства / У. І. Когут // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – № 624. – С. 43–49. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuiv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management/2008_624/08.pdf.

9. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 10 січ. 2007 р. № 2 / Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=293629.

10. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132, затверджені Міністерством аграрної політики України від 18 трав. 2001 р. / Міністерство аграрної політики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua>.

11. Нападовська Л. В. Управлінський облік: [монографія] / Л. В. Нападовська. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 450 с.

12. Осадча Г. Г. Ціноутворення на продукцію харчової промисловості / Г. Г. Осадча, І. М. Власенко // Облік і фінанси АПК : наук.-вироб.

журн. – 2010. – № 2. – С. 110–114.

13. Панкратова Л. А. Теоретичні проблеми обліку витрат виробництва / Л. А. Панкратова, Д. І. Венжега // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – Частина 2 «Економіка». Вип. 78. – Умань. – 2012. – С. 26–31.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31 груд. 1999 р. / Верховна Рада України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

15. Стендер С. В. Класифікація витрат за функціями в управлінському обліку / С. В. Стендер // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2010. – № 3(32). – С. 147–153.

16. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: [підручник]. – К.: Алерта, 2006. – 1080 с.

17. Турило А. М. Управління витратами підприємства: [навч. посібник] / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило. – К.: Центр учбової літератури, 2006. – 120 с.

18. Шевченко Н. О. Теоретичні проблеми обліку витрат виробництва / Н. О. Шевченко // Інноваційна економіка. – 2012. – № 9. – С. 276–279.

ОСТАПЕНКО Т. Н. ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ПРЯМЫХ И КОСВЕННЫХ РАСХОДОВ ДЛЯ ЦЕЛЕЙ КАЛЬКУЛИРОВАНИЕ

Систематизированы трактовки категорий «прямые расходы», «косвенные расходы». Сформированы общие признаки трактовки прямых и косвенных расходов, что обеспечило разработку авторского их понимания. Предложено распределять косвенные расходы на действительно косвенные и условно косвенные (с учетом потребностей калькулирования). Обоснована необходимость установления действительной стоимости произведенной и реализованной продукции через расчет производственной и полной

себестоимости. Предложено авторское расширение косвенных затрат в сельском хозяйстве и обоснована их необходимость накопления за автономными группами. Разработана общая модель формирования и распределения косвенных расходов в сельскохозяйственных предприятиях.

Ключевые слова: прямые затраты, косвенные затраты, калькулирование, себестоимость, распределение.

OSTAPENKO T. M. INTERPRETATION OF DIRECT AND INDIRECT EXPENSES FOR CALCULATION PURPOSES

The composition of indirect expenses and the base of their distribution are generalized. It is offered to divide indirect expenses into actually indirect and conditionally indirect (taking into account needs of calculation). The necessity of determination of actual cost of produced and sold goods (work, services) through calculation of production and total cost is grounded. Author's expansion of indirect expenses is suggested. Their necessity of accumulation by autonomous groups is proved. The order of indirect expenses absorption in cost as well as the general model for formation and distribution of indirect expenses (production and non-production) in agricultural enterprises are developed. Cost accounting by kinds of farm products (work, services) and technological conversion will provide enterprise management with detailed information about actual (real) cost of products (work, services) and realization of adequate pricing policy.

Keywords: direct expenses, indirect expenses, calculation, cost, distribution.